

เรื่อง ประเพณีปอยส่างลอง

รายละเอียด

ประเพณีปอยส่างลองหรือ งานบวชลูกแก้ว เพื่อทำการบรรพชาเป็นสามเณร เพื่อสืบสานไว้ในพระพุทธศาสนา โดยในช่วงเช้าวันนี้ ได้มีการจัดขบวนแห่ปอยส่างลองอย่างยิ่งใหญ่และสวยงาม พิธีบวชเณรปอบส่างลองในอดีตมักพบเห็นปอยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย เป็นประเพณีที่สำคัญทางศาสนา และสืบทอดกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด จนกระทั่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดความขัดแย้งในวงกว้าง ครอบคลุมทุกทวีปและประเทศส่วนใหญ่ในโลก รวมทั้งในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2482 (ค.ศ. 1939) สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) ในระหว่างนั้นประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางด้านต่างๆ มากมาย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประเพณีปอยส่างลองถูกลดและเลิกไป จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2525 อันเป็นปีฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ก็ได้มีการฟื้นฟูและจัดงานประเพณีปอยส่างลองขึ้นทุกๆปี จนถึงปัจจุบัน และประเพณีนี้ก็ได้ขยายไปยังจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจุบันยังพบที่ ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อีกด้วยขั้นตอนการจัดงานปอยส่างลอง วัน

แรกเรียกว่า "วันเอาสำลง" จะเริ่มด้วยขบวนแห่ลูกแก้ว ซึ่งลูกแก้วก็จะมีการแต่งกายอย่างสวยงามเปรียบเหมือนกับเทวดาตัวน้อยๆ แห่ไปโดยรอบตัวเมืองและหมู่บ้าน ซึ่งในขบวนแห่จะประกอบไปด้วยเสียงดนตรีอันแสดงถึงความสนุกสนานรื่นเริง จากเครื่องดนตรีของไทยใหญ่ ได้แก่ มอชิง (ฆ้องซุด) ฉาบ และกลองมอชิง (กลองสองหน้า) วันที่สอง เรียกว่า "วันรับแขก" ก็จะมีขบวนแห่คล้ายๆกันกับวันแรก แต่ในวันที่สองนี้ในขบวนแห่จะประกอบด้วยเครื่องสักการะ รูปเทียนต่างๆ เพื่อถวายพระพุทธรูป และเครื่องจตุปัจจัยถวายพระสงฆ์ ในช่วงเย็น หลังจากที่ลูกแก้วรับประทานอาหารแล้วเสร็จ ก็จะมีพิธีทำขวัญและการสวดคำขวัญ เพื่อเตรียมตัวให้ลูกแก้ว ซึ่งจะเข้ารับการบรรพชาในวันรุ่งขึ้น โดยผู้นำที่ประกอบพิธีก็จะเป็นผู้อาวุโส ที่ศรัทธาวัดทุกคนให้ความเคารพนับถือ วันสุดท้าย คือ "วันบวช" พิธีของวันนี้จะเริ่มด้วยการนำลูกแก้วไปยังวัด พอถึงวัด ลูกแก้วทั้งหมดก็จะกล่าวขออนุญาตเพื่อทำการบรรพชาจากพระผู้ใหญ่ เมื่อท่านได้อนุญาต ลูกแก้วก็จะพร้อมกันกล่าวคำปฏิญาณตน และอาราธนาศีล แล้วจึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายจากชุดเสื้อผ้าสำลงที่สวยงามมาเป็นผ้ากาสาพัตรสีเหลือง เป็นสามเณรอย่างสมบูรณ์ และจะบวชอยู่วัดหลายเดือนเนื่องจากเป็นช่วงปิดเทอมหรืออยู่ 2-3 อาทิตย์ก็ได้สาระแห่งเป็นภาษาไทยใหญ่ แปลว่า แห่, สำลง หมายถึง ลูกแก้ว ชาวไทยใหญ่และชาวไทยผู้นับถือพุทธศาสนาในเขตอำเภอแม่สอด มักจะบวชเณรลูกหรือหลานของตนเองในช่วงปิดภาคเรียน ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายนของทุก ๆ ปี เนื่องจากว่างจากการทำงานและลูกหลานไม่ได้ไปโรงเรียน จึงเป็นโอกาสดีที่จะนำบุตรหลานศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าในช่วงปิดเทอม การจัดงานบวชลูกแก้ว(แห่สำลง)นั้น ถือว่าผู้ที่บวชลูกชายตนเองจะได้บุญหรืออานิสงส์มากถึง 7 กัลป์ ถ้าบวชลูกชายคนอื่นจะได้บุญ 4 กัลป์ และถ้าได้บวชลูกชายตนเองเป็นพระภิกษุ จะได้บุญ 16 กัลป์ ถ้าบวชลูกชายคนอื่นเป็นภิกษุจะได้บุญ 8 กัลป์ จึงมักจะมีผู้ที่มีฐานะดีหลายคนนิยมนำเด็กผู้ชายมาบวช โดยจะไปทาบทามจากผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนและถือเป็นการสร้างบุญกุศลร่วมกัน เพื่อจรรโลงไว้ในพระพุทธศาสนาให้เจริญสืบต่อไป

"ปอยสำลง" เป็นงานประเพณีบวชลูกแก้วของไทยใหญ่ เป็นการบรรพชาสามเณรให้สืบทอดพระพุทธศาสนา และเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีความเชื่อว่า ถ้าได้บวชให้ลูกของตนเป็นสามเณรจะได้อานิสงส์ 8 กัลป์ บวชลูกคนอื่นเป็นสามเณรได้อานิสงส์ 4 กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์ จะได้อานิสงส์ 12 กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกคนอื่นจะได้อานิสงส์ 8 กัลป์ และเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีที่มีมาดั้งเดิม

พิธีกรรมมี 2 วิธีคือ แบบที่เรียกว่า ชำมดืบ และแบบที่เรียกว่า สำลง

1. แบบชำมดืบเป็นวิธีการแบบง่าย ๆ คือ พ่อแม่จะนำเด็กไปโกนผมที่วัดหรือที่บ้าน เสร็จแล้วนุ่งขาวห่มขาวเตรียมเครื่องไทยทานอัฐบริวารไปทำพิธีบรรพชาเป็นสามเณรที่วัด พระสงฆ์ประกอบพิธีให้ก็เป็นสามเณร

2. แบบสำลง เป็นวิธีที่จัดงานกันใหญ่โตนิยมกันมากแบ่งวันจัดงานเป็น 3 วัน คือ

วันแรก เรียกว่า วันรับสำลงในตอนเช้านำเด็กที่โกนหัวแล้วไปแต่งชุดสำลง คล้ายเจ้าชายไทยใหญ่

รับศีล นำสาธน์ลงแห่ขอขมาศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ขอขมาพระสงฆ์ที่วัด และญาติผู้ใหญ่ ผู้ที่เคารพรักใคร่ชอบพอดลอดทั้งวัน และนำสาธน์ลงกลับไปรับประทานอาหารพักผ่อนที่บ้านเจ้าภาพ

วันที่สอง เป็นวันแห่เครื่องไทยทานทำในดอบเช้ามีขบวนแห่เครื่องไทยทาน และสาธน์ลงไปที่วัดเพื่อเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมขบวนแห่ มีการทำขวัญสาธน์ลง มีการจัดอาหารเลี้ยงเป็นมื้อพิเศษ 12 อย่าง แยกสาธน์ลงด้วย

วันที่สาม เป็นวันบรรพชาสามเณร ตอนบ่ายแก่จะแห่สาธน์ลงไปที่วัด และทำพิธีบรรพชา อาจมีจุดบั้งไฟเป็นการเฉลิมฉลองด้วย

สาระสำคัญ

1. ผู้ที่ผ่านการบรรพชาเป็นสามเณรจะได้รับการยกย่องเรียกคำว่า สาธน์ นำหน้าชื่อตลอดไป
2. ผู้ที่ผ่านการอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์จะได้รับยกย่องเรียกคำว่า หนาน นำหน้าชื่อตลอดไป
3. บิดาที่จัดบรรพชาให้ลูกเป็นสามเณร จะได้รับยกย่องเรียกคำว่า พ่อสาธน์ นำหน้าชื่อตลอดไป
4. มารดาที่ได้จัดบรรพชาให้ลูกเป็นสามเณรจะได้รับการยกย่องเรียกคำว่า แม่สาธน์ นำหน้าชื่อตลอดไป
5. บิดาที่จัดบรรพชาลูกเป็นพระภิกษุจะได้รับยกย่องเรียกคำว่า พ่อจาง นำหน้าชื่อตลอดไป
6. มารดาที่จัดบรรพชาลูกเป็นพระภิกษุ จะได้รับการยกย่องเรียกคำว่า แม่จาง นำหน้าชื่อตลอดไป
7. การจัดงานปอยสาธน์ลง เป็นการสืบทองพระพุทธศาสนา และก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

คำสำคัญ : ประเพณีบวชลูกแก้ว, การบรรพชาสามเณร

ที่มา : <http://web.tak.go.th/page/tourist/acticle/15>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-01-27

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2031&code_db=610004&code_type=TK001